

וידיו אחיזת בעקב עשו

אם בסוף בבאו בימים, כהוראת שם עקב המורה על הסוף - כך השלים הנטמי נקנה ביותר בסוף ימי חלוז של האודם, כי סוף כל דבר הכל נשמע וזקני תלמידי חכמים מוסיפים חכמה, אבל ביום הולדו אין בו רושם כלל מון אותו שלימיות הנפשי, ואם כן מוכחה הדבר לומר שאין שכר לצדייקים בעולם הזה, שהרי עיקר זמן קנית השלים הוא בימי הוקנה בהיותו קרוב לשער מוות, כי אז שכלו הולך ומתרצצו הבנים בקרבה ותאמיר אם פן למה מוכנים לקבלת השכר כי כבר בטלו אצלם כל החמדות ותופר האבינו (קהלת יב ח), אם כן על כרחך אתה צrisk לומר שיד השלים אוחזת בעקב עשו דהינו סוף ממשתו של עשו... ייקרא שמו יעקב - ובעשנו נאמר: "ויקראו שמו עשו" כי רבים קראו לו עשו, לפי שהדרכם הרעים הם רבים והדרך הטוב אינו כי אם אחד, על כן היו רבים אשר הסכימו על שמו של עשו, אמנים על יעקב לא יסכימו כי אם יחידי הדור ואנשי סגולה, ובני עלייה מועטים הם. וכבר ידעת כי שם עשו מורה על קניini העולם הזה שנעשו ונגמרו מיד בלייזתו מבואר לעלה, ושם יעקב מורה על השלים הנטמי בסוף, על בן נאמר בעשו "ויקראו" וביעקב "ויקרא", وكل להבינו:

6. הרב חריל"פ צץ' נימוקי המקראות
 אף בזמן שנדמה כי עשו הוא הראשון, בכל זאת ידו של יעקב אוחזת בעקבו, להורות שיש גבול ומדה לעשו ושליטונו, כמו הכלב שקשרו לששלאות של ברזל, שבתוכו תחום הששלאות רוקד ופוחז ועשה כל אשר ברצונו, אבל עצת מן הששלאות לא יוכל בשום אופן, בן גם שליטונו של עשו, הוא נתון אך ורק בתוך הששלאות של יעקב, וגם בזמן שעשו פורש בנפיו ורוצח לבלוע את ישראל והוא מכשילים בירידות חמורות, גם ידו של יעקב אוחזת בעקבו להגביל את כחו ואומר לו עד פה תבוא.

7. מרן הרב קוק צצ'ל עין איה ברבות פרק ראשון פסקה קבוע

כיווץ בו אתה אומר: "לא ייקרא עוד שמא יעקב כי ישראל יהיה שמן", לא שייקר יעקב ממקומו, אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו - האדם הפרטី והעולם הם דומים בהנוגדים לשליםotros. באדם ישנים כוחות טובים ורעים. הרעים כשםם יוצאים לפועל, יהיו הרבה דברים שלא יצאו כלל אל הפועל, אין דמיון לכך קודם טובים חסרים שצרכי להם כח הכוחות הרעים וחזקתם וקשיותם. אמנים אם יצאו ללא שום מונע, יעברו גבול ויביאו את העולם למצב נשחת מאד. בתורה נרמז, כי יצא תחילתה עשו, שהוא הנושא של הכוחות הגסים, אמנים יעקב לא מנע יציאתו, אבל ידו אוחזת בעקב עשו, שלא ילך כרצונו ללא גבול. אמנים כאשר הכוחות הרעים יצאו אל הפועל, אין די במתה שהכוחות הטובים לא יניחו אותן לעבור גבול, כי"א העיקר הוא שצרכי שישורו למשמעות הטוב והוא הטעות השר והשליט עליהם, אז תצא ההשתלמות

1. **בראשית פרק כה**
 (יט) ואלה תולדות יצחק בנו אברהם אברם הוליד את יצחק: (ב) נהיה יצחק בנו ארבעים שנה בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אוחזת בנו הארמי לו לאשה: (כא) ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה' ותמר רבקה אשתו: (כב) ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמיר אם פן למה זה אני ותכלך לדרש את ה': (כג) ויאמר ה' לה שני גיים בבטנה ושני לאפיקים מפיעיך יפרדו ולאם מלאים יאמץ ורב יעבד עיר: (כד) נימלאו ימיה לילדת והנה תזום בבטנה: (כה) ויצא בראשון אקמוני בלו באדרת שער ויקראו שמו עשו: (כו) ואחרי בן יצא אחיו וידיו אחיזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בנו שלשים שנה בלדת אתם:

2. רשי"י בראשית פרק כה
 (כו) ואחרי בן יצא אחיו - שמעתי מדרש-agda הדורשו לפי פשטו, בדין היה אוחז בו לעכובו, יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשה מן השניה, צא ולמד משופרת שפה קצרה, תנ' לה שתי אבני זו תחת זו, הנכנסת ראשונה תצא אחרונה, והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנוצר לאחרונה יצא ראשון, ויעקב שנוצר ראשון יצא אחרון, ויעקב בא לעכובו שיהא ראשון לילדת הכרזון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין: בעקב עשו - סיימו שאין זה מספיק לגמור מלכותו עד שזה עומד ונוטלה הימנו: ויקרא שמו יעקב - הקב"ה. דבר אחר - אבי קרא לו יעקב על שם אחיזות העקב:

3. אבן עזרא בראשית פרק כה
 ופליה גדולה הייתה זאת הלידה, בעבר של כל בן אדם יוצא בשליא שהיא מכסה עליו, והנה שתי השלים נפתחו רגע אחד:

4. מלבי"ס בראשית פרק כה
 (כו) ואחרי בן וכי וידיו אחיזת בעקב - כתוב הרוי"א שבאה להורות ה' דברים: א] שייקר הוא הבכור ליצירה, ולכן אוחז בו ומנעו לצאת קודם שע"כ לקח ממנו אח"כ את הבכורה. ב] שייחיו תמיד קשרים זה בזו, כשהזה קם זה נופל. ג] שייקר אוחז דברים שהם לאושר הנפש שעשו דש בעקביו. ד] שזרע יעקב יהיו משועבדים ימים רבים תחת עקבות זרע עשו. ה] שஸלת יעקב האמתית תהיה בכלות ממשלה עשו, ומ"ש "ויצחק בן ששים שנה", פירוש שבא להוציא באל יאמרו שהיה עשו אדומי ושוררי מצד מג אבו, ע"כ יודיעו שאביו כבר עברו ימי רתיחת דמו, כי היה בן ששים:

5. כל יקר בראשית פרק כה
 (כו) ואחרי בן יצא אחיו וידיו אחיזת בעקב עשו - כי יד ממשתו לא יהיה לו מיד ביום הולדו כי

אביינו, להביט בכל עת נסיוון אל סוף דבר, והיה מתבונן על תכליתו האם יצא מכח טוב או רע. ורק לפि זה גם אמר אם לעשות הדבר או לא. מה שאינו כן עשו כשמו הוא עשו מלשונו עשייה, מעולם לא עמד לה התבונן קודם קודם שעשו איזו פעולה, האם ירווח מעשות זאת או יפסיד ברווחיות ואף בנסיבות, אלא עשה בלא מחשבות רבות, ועל כן עשה תועבות רבות כי לא היה מאמין חשבונו של עולם لأن אתה הולך, אלא חי את הרגע ואת התאווה שבורה בו בעת הזאת.

הרה"ק מליסקא זי"ע מבאר הרמו בקריאת השמות עשו ויעקב, על פי מה ששמע מהרה"ק היישמה משה זי"ע בשם 'בעל העיקרים', שכשנידק בפסקין התורה בפרשת בריאות העולם, נמצא שעל כל בריאות ובריאה אמר הקב"ה "כי טוב" חוץ מבリアת האדם שם לא נזכר כן. ובמאור טעם הדבר, שלילימות בריאות האדם היא רק לאחר שתיקון עצמו בעבודתו, אבל בשעה שבראו הקב"ה לא היה אלא בהמה בצורת אדם, ולא שיך לומר על בריאות זו כי טוב" שעדרין לא נגמרה. וזהו שאמר הקב"ה: "נעשה אדם", שככיוול אמר הקב"ה לאדם הבה ייחדיו "נעשה אדם", הקב"ה בעצם הבריאה, והאדם על ידי עבדותך. וככתב הרה"ק מליסקא שכל זה נאמר רק לגבי ישראל שהם משלימים עצמם ע"י עבדותנו ית', וככיוול האדם שותף בבריאתו, אבל אומות העולם הרויים כהם כחמורים, וכדרשת חז"ל על הפסוק: "שבו לכם פה עם החמור" - "עם הדומה לחמור", ואיןם בגדר 'אדם', וממילא הרי הם 'עשויים' כבר מתחילהם, ומשום כך היה עשו כבר מלידתו "עשוי" ומושלים. אמנים ביעקב נאמר: "וידעו אוחזת בעקב עשו", כלומר עבדין אינו עשו אלא ידו אוחזת בעשייה בצדיה להשליט עצמו על ידי מעשייו הטובים, ומה הטעם קרא לו הקב"ה יעקב (רש"י) להורות עד כמה חביב לפני הקב"ה העבות האדם ויגיעתו.

11. הרב חרלי"פ זי"ל נימוקי המקראות

יש בזה רמז שגם בדברים שאדם דש בעקביו והם מצויים ושכחים, יש הבדל גדול בין חטא ישראל ובין חטאינו עשו, ככלומר שרар העמים, ואין שום דמיון ביניהם, וזה הראה יעקב בתחלת יציאתו לעולם, לבל ידמו שישראל כשהם יוציאו יהודים עד לעפר, יגינו ח"ו לנפילת הטומאה של שאר העמים, כי ישראל עוד ידים נתוויה להתגבר עליהם ולהרים עקבם למרום בחינת הראש.

12. שפת אמת פרשת וישלח שנת תרמ"ז

כי שם יעקב הוא תיקון הגוף, כמו"ש: "וידעו אוחזת בעקב עשו", כי בידים שהוא הגוף יש לו אחיזה, כמו"ש: "והידיים ידי עשו". ותיקון הגוף יש לו צרך להיות ע"י מלחמות והסתירות, כמו שמצינו שהרוח מקדום הברכות ע"י ערמה, כמו"ש: "היו ידיו כדי עשו אחיו", ואח"כ בא למדריגה המיחודה אליו והוא שם ישראל, כמו"ש בספרים "לי ראש", והוא בחינת הנשמה...

בכל הזרה, וע"ז יורה שם ישראל שבא אח"כ כי שרת עם אלהים ועם אנשיים". ע"כ גם בהיות הטוב עוסק בסידור הכוחות הרים צרכיך הוא מ"מ לשוט מtag ורסן שלא יפרצטו גובל להתחזק יותר מידי לא יסרו למשמעתו, ע"כ חזקים יותר מידי לא יסרו למשמעתו, ע"כ יעקב טפל לישראל...).

8. מרן הרב קוק זי"ל מדבר שור הדרוש התשעה ועשרים

והנה רצון הש"ית היה שבאמת יהיה יעקב גמר הבירור, וייהי כלו זרע אמת, והמדות הרעות לא יהיו בו כלל שם וזכר למו, כי הן לעצמן מום הן בנפש, "נפש רשע אותה רע". אך הרי צרכיך שימוש לפעמים במדות הרעות, על כן היה רצון הש"ית שהיה יעקב כת זר חוץ לנפשו, שהיה אפשר לו להשתמש במקומות הצורך במדות הרעות, אבל בתור קניין של نفس לא הייתה בו כלל. ע"כ יצא עשו תחילתה, ודרכו חז"ל כדי שתצא סריותו עמו", ושלו משל מד"ר: "כהדין פרביטה שהוא משפט את בית המרחץ ואח"כ מרחץ בנו של מלך". אך מ"מ היה רצון הש"ית שייהיו אחים ותואמים, כדי שעכ"פ ההתחברות השכונית הזאת תועליל שבמקומות שמדותיו הרעות של עשו דרישות לחוץ הש"ית יכול להשתמש בהן. וזהו שנרמז בילדתם: "וידעו רצונותם של עקב עשו", פירוש העקב מורה על התכוונה הטבעית, והיד מורה על כל מלאכה רצונית גם שכילת. ע"כ רצון הש"ית היה שהחסרונו של המדות הרעות הללו כולם יכח לו עשו, רק זה فعل מציאותן של אלה המדות בעולם והתחברותם של יעקב ועשו בתולדתיהם, שמה שעשו יעקב ע"פ שכלו ורצונו השתמש בזו לפעמים יעקב ע"פ שכלו ורצונו לעת הצורך בשבל חוץ הש"ית. אבל שתהיה מדחה רעה דבקה בנפש יעקב זה לא חוץ ד', ע"כ היה איש תם ללא שום צד מדחה רעה בעולם. ומ"מ סיבוב הש"ית שהיה לו צד אחיזה להשתמש במדות הרעות בשתייה צורך בדבר למען חוץ המלך העליון ית"ש.

9. ליקוטי הלכות לרבי נתן מברסלב זי"ל

יורה דעת הלכות יון נסך ה"ד
וידו אוחזת בעקב עשו - בעקב דיקא, כשיתגבר עשו בסוף הגלות בעקבות משיחא וירצה לדروس בעקבו על ראש ישראל, בבחינת "הגדייל עלי יעקב", אז דיקא "וידעו" בבחינת אמונה בבחינת תפילה, בבחינת "ויהי ידיו אמונה" שתרגומו "פרישן בצלו" (בתפילה) - "אוחזת בעקבו" להפלו ולהשפלו על ידיו זה, כי אין כוחינו אלא בפה לתפוס אומנות אבותינו לצעק אליו יתברך מכל מקום שהוא.

10. הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א
בפרשה: "ויקראו שמו עשו, ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב", איתא מהרה"ק היתולדות יעקב יוסף זי"ע לרמו בשם של יעקב ועשו את מהותם והבדל שביניהם, כי הנה יעקב אבינו נקרא שמו יעקב על שם ש"ידו אוחזת בעקב", יעקב הוא גם מלשון 'סוף', כי כך הייתה דרכו של יעקב